

Олеся СЕМЧИШИН-ГУЗНЕР

ОБНОВЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО ПРОСТОРУ КАТЕДРАЛЬНОГО СОБОРУ СВЯТОГО ВОСКРЕСІННЯ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКУ (СТАНІСЛАВОВІ) (1897—1904 рр.): ІСТОРІЯ, АНАЛІЗ, ПЕРСПЕКТИВИ

Дослідження присвячене малознаній сторінці з історії Катедрального собору у Станіславові, а саме мистецькому вирішенню внутрішнього простору колишнього єзуїтського костелу від часу його призначення головним храмом новоствореної Станіславівської єпархії. Простежуються внески кожного з трьох перших єпископів єпархії, Єпископського Ординаріату у справі оновлення храму відповідно до східного обряду. На основі архівних джерел з'ясовано імена столярів, різьбярів, художників, які працювали над вівтарями, іконостасом, розписами собору, а також терміни виконання основних робіт.

Ключові слова: Катедральний собор Святого Воскресіння, Станіславів, Єпископський Ординаріат, оновлення, іконостас, розписи, різьба.

Час, коли провадились мистецькі роботи у Катедральному соборі нової Станіславівської єпархії знаменний активними пошуками національного виразу у сфері релігійного мистецтва й, зрозуміло, що ці пошуки не могли не відобразитись й на поглядах замовників і на проекті реконструкції, запропонованій для храму.

Питання оздоблення Катедрального собору в Івано-Франківську на зламі ХІХ—ХХ ст. не було темою спеціального дослідження. До тих змін, а саме появи іконостаса, бічних вівтарів, розписів, різьби, завдяки Єпископському Ординаріату причетні найкращі фахівці того часу. Їхні високомистецькі праці заслуговують належної оцінки у контексті тодішніх стилістичних змін, що відбувались у сфері українського сакрального мистецтва. Також заслуговує на особливу увагу повна історія храму, однієї з найдавніших збережених святинь міста, у період становлення нової Станіславівської єпархії. У сьогоденні науковці, особливо гуманітарної сфери, що цікавляться питаннями, пов'язаними з греко-католицькою церквою, мають широкі можливості для досліджень. Вільний доступ до першоджерел, відкритість архівних фондів, прогрес у комунікації сприяють пошуку базової інформації, а відтак й наповненню різнопланових досліджень достовірними фактами. Та, на жаль, за кілька десятиліть радянської влади документація щодо церкви, яка перебувала у підпіллі, не збереглась цілісно. Її ретельно приховували за так званими закритими спецфондами, чимало документації свідомо знищували. Тільки якусь долю матеріалів у свій час вивезено поза межі України, а відтак врятовано й збережено. Орієнтуючись на тему нашого дослідження, такі архівні джерела містять чимало цінних даних щодо конкретних пам'яток сакральної архітектури та мистецтва, виявлення яких розширить загальновідомі дані. Віднайдення першоджерел щодо значимих історичних пам'яток церковного мистецтва стає неоціненним насамперед у тих випадках, коли вони можуть спростувати помилково подану інформацію, внести уточнення щодо існуючих достовірних даних, окреслити реальну перспективу для подальших пошуків.

Маргінесово до питання мистецьких змін в просторі храму, відповідно до його нового призначення як Катедрального собору нової єпархії, звертались ті дослідники, які або вивчали історію міста, або ж цікавились історією Станіславівської єпархії та діяльністю перших єпископів. Такі публікації вперше

Іл. 1. Катедральний собор Воскресіння Господнього в Станіславові. Фото поч. XX ст. (Зі статті Betlej Andrzej. Dawny kościół w Niepokalanego Poczęcia Najśw. Panny Marii i Św. Alojzego Conzagi (obecnie cerkiew w katedralna pw. Zmartwychwstania Pańskiego) oraz kolegium Jezuitów w Stanisławowie / Kościoły i klasztory zemsko katolickie dawnego województwa ruskiego. — Kraków, 2006. — Т. 14. — S. 359—368 (іл. № 618))

з'явилися поза межами України ще у 60-х рр. минулого століття, а від середини 1990-х рр. відстежуємо великий інтерес до різних тем, пов'язаних з новоствореною єпархією і у вітчизняних істориків [21, с. 218; 18, с. 77—78; 17, с. 59; 30, с. 146]. Проте дані у таких працях мають загальний характер. Як не дивно, Івано-Франківській святині від початку 1990-х рр. й донині присвячено лише одне спеціальне дослідження, видане друком 1999 р. Її автор, В. Грабовецький, знаний й шанований дослідник, вже у передмові зазначає, що це перша спроба відкрити літопис Катедрального собору Святого Воскресіння [16] (іл. 1). Справді, викладений ним матеріал сформував підвалини, на які опирались наступні покоління науковців, що звертались до окремих сторінок історії храму [20, с. 32; 26, с. 365—366; 13, с. 224]. Однак період зламу ХІХ—ХХ ст., коли в соборі активно провадились мистецькі оздоблювальні роботи, так і залишається під таємничою завісою. Стосовно оновлення інтер'єру храму, що відбувалось за трьох перших

єпископів єпархії, В. Грабовецький подає узагальнену, здебільшого описового характеру інформацію. Ані чітко зазначених в роках термінів оновлення, характеру здійснених живописних, різьбярських, столярських робіт, конкретно вказаних змін в сакральному просторі, авторів розписів, іконостаса, різьби, відповідальних робіт та іншого дослідник не подає. Як виняток лише називає авторами поліхромії митців Ю. Макаревича та М. Сосенка, а іконостаса — децю плутано А. Манастирського та двох вже названих художників. Щодо різьбярських мистецьких робіт автор, зокрема, пише: «На жаль, невідомі імена цих талановитих різьбярів, які виконували обрамлення Царських врат, намісних ікон, бічних віктарів та постаті святих» [16, с. 43]. Також фрагментарні дані стосовно мистецьких робіт у Катедральному соборі нової єпархії зведені до одного-двох речень, зустрічаються у статтях, присвячених життєписам вже згаданих Ю. Макаревича та М. Сосенка [19, с. 139; 12, с. 198; 15, с. 537; 22, с. 305].

Пропонована публікація якраз має на меті з'ясувати проблемні моменти, пов'язані з мистецьким оновленням інтер'єру відповідно до вимог східного обряду головного храму Станіславівської єпархії на зламі ХІХ—ХХ ст. у світлі виявлених архівних матеріалів із доповненнями, які містять Вісники Станіславівської єпархії та періодичні видання зламу ХІХ — поч. ХХ ст.

З реконструкцією й оздобленням храму пов'язана цікава, тривала в часі й малодосліджена історія, яка тісно переплітається з історією створення й організації самої Станіславівської дієцезії. 26 березня 1885 р. Папа Лев ХІІІ видав буллу про створення Станіславівської єпархії, у ній наголосив «цілому католицькому світові», що в «Станіславові при Храмі Воскресіння Господа нашого Ісуса Христа стало канонічно засноване й утворене нове руське католицьке єпископство», а також у роз'ясненні вказав, що «призначає катедральною церквою парафіяльну церкву Воскресіння Господнього» [30, с. 141].

Катедральним собором нової єпархії стала будівля, зведена у 60-х рр. ХVІІІ ст. монахами-єзуїтами як костел Непорочного Зачаття Діви Марії і св. Алойзи Гонзагі (у статті о. В. Фацієвича вказано іншу назву костелу — Божого Тіла, яку повторюють й інші дослідники) [26, с. 359—361; 25, с. ХVІІ—ХVІІІ; 18; 16], на місці розібраного езу-

їтського костелу з 20-х рр. того ж століття [26, с. 360]. 21 липня 1773 р. орден єзуїтів скасовано австрійською владою, а костел закрито восени того ж року [16, с. 22; 26, с. 361]. Відтоді будівля довгий час використовувалась як військовий склад, згодом її ділили між собою різні релігійні громади міста [16, с. 22; 26, с. 361—362]. Щойно у середині ХІХ ст. уряд відступив споруду українській парафіяльній греко-католицькій церкві, а у рік призначення єпископа храм, як вже згадувалось, став катедральним собором Воскресіння Христового для новоствореної єпархії.

Будівля костелу майже від початків мала проблеми з фундаментами та стінами, які давали тріщини, й відтак вимагала ремонту й виконання реставраційних внутрішніх робіт, для яких потрібні були чималі кошти. В. Грабовецький, опираючись на працю першого історика міста за 1887 р., пише, що «внутрішньо храм, мимо піднесення до гідності катедрі, був представлений дуже вбого» [29, с. 219—220; 16, с. 40].

Отож, окрім багатьох організаційних й душпастирських проблем, які мав вирішити перший єпископ, стала реставрація чи оновлення Катедрального собору нової єпархії. Цим першим єпископом 27 березня 1885 р. став Юліан Пелеш. Зокрема він видав спеціальний Пастирський лист щодо потреби упорядкування собору, а Єпископський Ординаріат поширив звернення з проханням вносити на цю ціль пожертви¹. Ще 1886 р. Єпископська Капітула перейняла на себе завідування катедральною церквою [18, с. 68]. Було постановлено, що внутрішні роботи не будуть розпочаті до того часу, аж поки призбирана сума зможе забезпечити швидке й якісне їх виконання [3, с. 128]. Як виявляється, за єпископства Ю. Пелеша у Віснику Станіславівської єпархії періодично друкувались звіти про внесені пожертви.

Своєрідним підсумком у цій справі став «Виказъ всѣхъ жертвъ на ѓтновленье катедр. Церкви въ Станиславовѣ, яки ѓть р. 1889 до сего дня вплину-

ли», у якому Ю. Пелеш писав: «Отъ першої хвилѣ, коли я по воли Божой яко Першій Епископъ ново основаної Станиславѡвскої Дієцезіи вступивъ на Тронъ Епископскій, узнавѣемъ потребу, щоби катедральнй храмъ Воскресенія Гда Н.І. Христа, оставъ належито ѓтновленый и украшеный, щоби яко Матерь всѣхъ Церквей Станиславѡвскої Дієцезіи мѡгъ имѣ въ кождѡмъ взглядѣ яко взѡръ служити. Але для осущенья сего моего задушовного бажанья потребни суть велики средства, и про тое Архіерейскимъ Письмомъ зъ дня 20. Червня 1889 ч. 337/орд. ѓтнѣсемся на пѡдставѣ слѡвъ св. Письма: «Гди возлюбихъ благолепіе Дома Твоего, и место Селенія Славы Твоея» — до Всеч. Священства ц. к. и автономичныхъ Властей и Вѣрныхъ до моеї Дієцезіи належавшихъ съ прошеніемъ о жертвы на тую богоугодну цѣль. И признаю съ найщиршою вдячностею для всѣхъ, котри до того богоугодного Дѣла причинилися, що не надѣявѣ-емся, щоби въ такъ короткѡмъ часѣ такъ значни жертвы вплинули. Про тое ѓтходячи зъ Станиславова уважаю за мѡй св. обовязокъ подати до загальної вѣдомости, що на рестарацію і ѓтновленье катедральной Церкви въ Станиславовѣ вплинули въ часѣ ѓтъ р. 1887 до сего дня слѣдуючи жертвы...». Призбирані кошти на кінець єпископства в Станіславіві Ю. Пелеша склали понад 6 тис. злр. (золотих римських. — О. С.-Г) [3, с. 127—128].

Однак ця сума таки була замалою. Усі роботи вимагали кілька десятків тисяч золотих римських. З кінця вересня 1891 по 30 серпня 1899 р. управляв єпархією наступник Ю. Пелеша — Юліан Сас-Куїловський, який добре орієнтувався, зокрема, й у справі катедрального собору, бо до 1890 р. виконував обов'язки Архіпресвітера. Повернувшись 1891 р. вже як єпископ єпархії, Ю. Сас-Куїловський продовжив справу оновлення храму Святого Воскресіння (іл. 2). Зокрема, у вересні 1893 р. Вісник єпархії знову друкує звернення «О збираню добродохотнихъ жертвъ на украшенье катедральной Церкви Воскресенія Господа нашего Іисуса Христа въ Станиславовѣ», де зазначено «Хотяя то вже есть досить поважна квота, однакъ она — якъ тое кождый зрозумѣе — ще не выстарчае, абы съ нею до такъ великого и коштовного дѣла якъ нимъ есть реставрація и украшенье Церкви катедральной, забиратись можна. По той причинѣ видить ся Епископскій

¹ Одним з перших митців, який долучився до великої події створення нової єпархії, став К. Устиянович. У періодиці є згадка: «Корнило Устиянович, славнозвісний наш маляр-поет, приніс в дарі владичому престолові в Станиславові свій цінний великий образ «Ісус перед Каяфою», котрий на виставах образів звертав на себе загальну увагу.» (Буковина. — 1886. — 15.02. (28.02). — Ч. 4).

Іл. 2. Юліан Сас-Куїловський. Папір, літографія. Кін. XIX ст. Фонд графіки НМЛ

Ординаріятъ споводованымъ, отнестись до Васъ Прч. Братя съ поновнымъ возваньемъ, щобысьте дальшимъ збираньемъ жертвъ и даткъвъ добровольныхъ на реставрацію и украшенье церкви катедральной якъ найревнѣйше заняты ся не залишили» [4, с. 129—130].

Пожертви надходили невеликими датками, й загалом за десять років було зібрано заледве 10 тис. злр. Однак справа кардинально змінилась, коли на початку 1898 р. Ю. Сас-Куїловський вніс із особистих заощаджень на справу відновлення храму 15 тис. злр. Ця щедра жертва спонукала на початку 1898 Єпископський Ординаріат до більш активних дій для збору коштів на Катедральний собор.

Саме в цей момент варто наголосити на особі, яка, зокрема, у справі мистецького оновлення Катедрального собору не є згадуваною, а відтак його роль й значення недооцінені сучасниками. Мова йде про о. мітрата, архідіякона (від 9 січня 1887 р.), згодом архіпресвітера (від 8 січня 1891 р.) о. Василя Фацієвича², який був у Станіславові він заснування єпархії, й який за обставин, коли після А. Шептицького єпархія на кілька років залишалась без

² Детальну інформацію про обов'язки о. Василя Фацієвича подає, зокрема, Шематизм за 1898 р. [24].

єпископа, по суті, керував усіма справами аж до призначення о. Гр. Хомишина 1904 р. Зберіглися записи «Рахунків видатків на реставрацію катедральної церкви в Станіславі», ведені В. Фацієвичем, звідки черпаємо дані про характер оновлень, домовленості з митцями, різьбярями, столярами, будівничими, вимоги замовника, терміни виконання, матеріали тощо [2]. Їх можна доповнити матеріалом того ж о. В. Фацієвича, надрукованим у Віснику Ст. Єпархії у листопаді 1898 р., коли було зібрано більшу суму на Катедральний собор, та розрізненими публікаціями у галицькій періодиці. Відтак вимальовується такий хід подій.

Висловивши Ю. Сас-Куїловському щирю вдячність за пожертву, Єпископська Капітула на своєму засіданні 11 березня 1898 р., щоб пришвидшити всіма бажане відновлення катедрі, постановила звернутись до заможніших Єпископських Ординаріатів, Капітул, до Сейму, повітових Рад, до краєвих інституцій, Міністерств та, навіть, Монарха, по грошову підмогу, а також порозумітись з визначнішими руськими митцями, яким би можна було довірити виконання іконостаса, перебудови та розписи в середині собору [5, с. 111].

Внаслідок чого у звіті, надрукованому вже у травні 1898 р., зазначено, що «Преосвященний єпископ Станіславівський Кир Ю. Сас-Куїловський 15000 злр., Его Ексцеленція Архієпископ Львівський лат. Моравській 100 злр. [...], Всв. Капітула катедральна Alba Regia 20 злр. [...], Високий Виділ Краєвий у Львові 2000 злр. (яко першу рату)...», долучились також парафіяни та митрополита Капітула вірменського обряду у Львові [5, с. 43]. Відтак на листопад цього ж року сума складала вже понад 42 тис. злр. й справді з'явилась реальна можливість приступити до оновлення головного храму єпархії [5, с. 111].

Із зголошених митців вибір Єпископської Капітули випав на художника Ю. Макаревича (іл. 3), як пише В. Фацієвич, «русина, знаного ізъ праць около ѳтновленя славного иконостаса Манявского въ Богородчанахъ [...]. Речений артистъ поднявъ въ цѣли студій на поли церковно-восточного малярства такожъ подорожъ до Атось (Афін. — О. С.-Г.), Царгороду (Константинополя. — О. С.-Г.), Александри и инныхъ мѣсть на востоцѣ [...], а знане видання «Die österreichisch-ungarische Monarchie in

Wort und Bild» зачислило його до найвидатніших художників в Галичині [5, с. 111]. До виконання різьби при іконостасі обрано різьбяр, також русина І. Долгого з Тисмениці, «котрий виконаними по многихъ церквахъ рѣзьбами, давъ доказы своєї зручности» [5, с. 111].

Хоча о. В. Фацієвич й називає Юліана Макаревича³ русином, у мистецькому середовищі того часу він вважався представником польської культури, хоча як фаховий реставратор, зокрема, чимало зробив для збереження давньоукраїнської мистецької спадщини у галузі монументального сакрального мистецтва. Тому факт, що Ю. Макаревичу віддано таке поважне замовлення від греко-католицької церкви, викликало резонанс серед українських митців, що мали досвід роботи над храмовими розписами й іконостасами.

Серед осіб, яких зацікавив неофіційний конкурс Єпископської Капітули, був і поважний авторитет в українських мистецьких колах Львова — Корнило Устиянович. Його стаття з 1898 р., хоча й емоційна, дає змогу розширити нині відому скупу інформацію щодо оздоблення катедр, зокрема дізнаємось, що на отримання замовлення, окрім вже згаданого Ю. Макаревича, старався український (як пишуть «руський») митець Юліан Панькевич. Однак останній був зацікавлений не так особисто, як для щойно заснованого Товариства для розвою руської штуки (далі — ТРРШ)⁴. Звичайно, що така поважна, ще й перша, стартова робота для членів нового руського об'єднання митців мала б позитивно позначитися на подальшому професійному зростанні організації й значно покращити фінансовий стан українських художників. К. Устиянович схиляється до думки, що руську катедр, на внутрішнє оздоблення якої складали пожертви українці й Владика Юліан Сас-Куїловський, вартувало б віддати українським митцям, бо православні й греко-

Іл. 3. Юліан Макаревич

католицькі храми — безпосередньо їхня ділянка роботи. Він визнає авторитет та досвід Ю. Макаревича і як художника-монументаліста, і як реставратора. Однак, на думку автора публікації, руська Консисторія в Станіславові повинна враховувати багато моментів, перш ніж віддати комусь замовлення. К. Устиянович також згадує українських художників тих, хто щойно завершив, чи завершує навчання в європейських школах й академіях і яких він знає особисто, і які можуть виконувати такі серйозні монументальні роботи. Серед них Т. Копистинський, М. Івасюк, Т. Демків, Ю. Панькевич, О. Скруток, Хомик, С. Томасевич, Мартинюк. Не бракує також талановитих і досвідчених різьбярів та золотарів, але їм усім потрібно дати можливість працювати в рідних храмах [23, с. 1].

Ординаріат, як можна припустити, дослухався до побажань митців. Оскільки угода з І. Долгим⁵, як активним членом ТРРШ, який долучав й інших ремісників з Товариства, якраз й вирішила конфлікт інтересів.

⁵ Долгий Іоаким (Яким) — різьбяр, активний член Товариства «Просвіта», член ТРРШ. Інформація про нього обмежена короткими згадками та рекламними оголошеннями в періодиці. Брав активну участь у виставках ТРРШ [11].

³ Макаревич Ю. (1854—1936) — художник, педагог, реставратор. Народився у Верхньому Синевидному Львівської обл. Навчався на архітектурі у Львівській Політехніці, згодом як стипендіат графа Кароля Ляндкоронського у Відні, Мюнхені, Римі... Жив у Кракові. Детальнішу інформацію про Ю. Макаревича див. [28, с. 251—253].

⁴ Перша мистецька організація в Галичині, що об'єднувала українських художників, різьбярів, золотників та ін., заснована у Львові 1898 р.

І хоча угода з Ю. Макаревичем і І. Долгим була, за згодою Єпископа Ю. Сас-Куїловського, укладена Єпископською Капітулою 17 червня 1898 р., художник представив загальний кошторис і опис робіт ще 15 листопада 1897 р. — «за мальоване катедри в Станиславові. Одна партія стіни з боку по 1700 злр, а взявши 8 рат (виплат частинами. — О.С.-Г.) виносить разом: 13600 злр. Іконостасу різьба 4000; іконостас золочення 3000; іконостас малювання 3000. Горне сідалище і Престіл великий з балдахіном 3000; трон і стол крилошанський 3000; перероблення 6-ти престолів бічних 5800, мальовання хору — 1650. Разом — 37050 злр.» [2, арк. 5].

За домовленістю Ю. Макаревич зобов'язався: виконати іконостас, розписати стіни, склепіння, бічні нави і дві захристії, обкласти 30 колон мармуровим стюком, визолотити 28 капітелів, 16 крилатих ангелів, різьби над луками бокових нав [5, с. 111]. Першочергово мав бути викінчений іконостас, але відстежуючи динаміку робіт Ю. Макаревича й різьбярів, помічаємо, що над розписами й іконостасом художник працював одночасно.

Про те, які роботи припали на різьбярів І. Долгого, детально зазначено в записках о. В. Фацієвича: «І. За поставлення іконостаса в катедрі Ст. почасти з дерева кедрового і почасти з липового після плану Ю. Макаревича маляра-артисти; за визолочення і полярване в той спосіб, що дольна часть іконостаса з гримзами головними до празників має бути подвійним золотом визолочена, а горішня поединчим щирим, а не металевим за ...7500 злр. Коли все буде на чисто виконане додати 500. ІІ. За розібрання і уставлення ближче стіни великого Престола... 167 злр. ІІІ. За горне сідалище, за визолочення і малювання великого Престола і за прироблення лавочок по обох боках Вел. Престола 1700. Разом: 9867 злр.» [2, арк. 32].

Єпископський Ординаріат за час ведення робіт в соборі друкував кілька детальних звітів у Віснику Станіславівської єпархії, останній з яких «Виказь выдатковъ дальшихъ на ѳтновленье церкви катедральной въ Станиславовѣ за часъ ѳтъ 1. Мая 1901 до 1. Вересня 1904», де констатується, що оновлення катедри вже майже довершено, залишилось тільки поставити в святилищі Великий престіл» [10, с. 140].

То ж першочергове плановане завершення оновлення інтер'єру храму за рік чи півтора реалізувати не вдалось, оскільки виникали різні, насамперед фінансові

проблемні моменти, що про них згадується вже у другому звіті від серпня 1899 р.: Виділ Краєвий у Львові виплачував кошти частинами розподіленими на п'ять років (1898—1902 рр.), Міністерство віросповідання і просвіти відмовило в допомозі з релігійного фонду. Також новий загальний обрахунок потрібних коштів показав значно більшу, ніж передбачалось раніше, суму [2, арк. 5; 6, с. 85]. І щоб розпочати справу продовжувати, оголошено про подальший збір пожертв. Те, наскільки відповідально ставився Єпископський Ординаріат до належного вигляду собору, свідчать слова, звернені до парафіян: «Примѣчае ся въ кѳнци, що всякій доси поднятїи около ѳтновлення катедрального Храма змаганя, стремясь при строгѳмъ захованно приписѳвъ нашего обряда такожъ до того, щѳбы на поли малярства и рѣзбярства осягнути найкрасшое и щѳбы тымъ способомъ зѳставить въ потомни вѣки памятникъ, котрый бы свѣдчивъ, якъ високо стояли про кѳнци 19 столѣтїя у Русинѳвъ наведени штуки и мы Русины, коли ходило о хвалу Богу, не жаловали и найбільшихъ зъ своєї стороны жертвъ» [6, с. 85].

Із записів В. Фацієвича дізнаємось, що Ю. Макаревич залучав до праці над розписами помічників. Спершу, ще у квітні 1899 р., а згодом у продовж квітня — червня 1900 р. Юліана Крупського⁶ [2, арк. 53—54, 88]. А йому на заміну у липні — серпні 1900 р. Модеста Сосенка⁷, який якраз закінчив навчання у Краківській школі красних мистецтв [2, арк. 54 зв.]. На той момент єпископську катедру вже очолював Андрей Шептицький

⁶ Юліан Крупський (7.01.1871, Львів — 14.02.1954, Краків) — художник. Навчався у Львівській Мистецько-Промисловій школі, у 1889/90 навчальному році отримав стипендію на науку у Віденській Художньо-промисловій школі (Kunstgewerbeschule). Вочевидь, участь в оновленні Катедри в Станіславові також була для нього першою (або однією з перших навчальних) спроб як монументаліста. Бо свою самостійну мистецьку практику він розпочав щойно 1904 р., виконуючи і реставруючи розписи для костелів краю. Детальніше див. [27].

⁷ Модест Сосенко (1875—1920) — український художник, графік, реставратор, кустос Національного музею у Львові, автор іконостасів та храмових розписів, стипендіат Митрополита А. Шептицького. Якраз напередодні роботи у Катедральному соборі в Станіславові завершив навчання у Краківській школі красних мистецтв. А вже від осені 1900 р. за підтримки А. Шептицького продовжував мистецьку освіту в Академії образотворчих мистецтв у Мюнхені та в Паризькій національній академії образотворчих мистецтв.

(17 вересня 1899 р. — 17 січня 1901 р.) й епохальне знайомство згодом знаного митця й майбутнього його мецената відбулось саме тоді. Співпраця з Ю. Макаревичем стала першим досвідом в галузі монументального сакрального мистецтва для М. Соценка, що, як покаже час, вплинуло на його подальше фахове спрямування.

Ю. Макаревича можна сміливо назвати автором загального цілісного проекту оновлення сакрального простору собору. А вже, відповідно до вузької спеціалізації, укладались угоди з різними майстрами. Так, наприклад, для стюкарських завдань було запрошено влітку 1899 р. майстрів фірми Івана Левинського зі Львова [8, с. 64].

Катедральний собор Воскресіння Господнього в Івано-Франківську від 1946 р. був відданий православної церкві московського патріархату. І щойно наприкінці січня 1990 р. храм повернули УГКЦ. Звичайно, що історичні обставини, а саме Перша світова війна, міжвоєнне лихоліття, роки Другої світової війни та радянський період мали негативний вплив на збереження цілості мистецького оздоблення собору, здійсненого на зламі XIX—XX ст. Якщо іконостас та бокові вітварі, хоча й з втратами, та пізнішими поправками, але дійшли до наших днів, то авторські розписи не збереглись. Тому судити про органічність цілості, як і стилістики реалізованого проекту Ю. Макаревича, опираючись на сучасний стан пам'ятки, є неможливим.

Пропонуємо своєрідний вербальний начерк кожної пам'ятки, що датується часом оновлення храму наприкінці XIX — поч. XX ст. за схемою: автор, період виконання, опис, стан збереження.

Іконостас (іл. 4). Проект Ю. Макаревича. Автор ікон — Ю. Макаревич. Різьба, золочення обрамлення — Іоаким (Яким, Долгий), помічники — Ващинський і В. Волошинський. Проект підготований на кінець 1897 р., перший завдаток (для різьбяра) виплачено на початку липня 1898 р. Різьбярські роботи тривали до кінця 1903 р. Остання згадка щодо різьби іконостаса, зокрема про 6 різьблених елементів з виноградною лозою під апостолами та ще один по центру виплачено завдаток наприкінці 1903 р. У тому ж часі «прироблено» дияконські двері. Над іконами Ю. Макаревич працював від 1899 до кінця 1902 р.

Іконостас (кедрове і липове дерево), нижні партії різьби до празничного ряду золочені подвійним зо-

Іл. 4. Іконостас Катедрального собору Воскресіння Господнього в Івано-Франківську. Фото О. Семчишин-Гузнер. 2016 р.

лотом, верхні — щирим золотом. Основа ікон — дерево. Іконостас має чітке вертикальне й горизонтальне членування складається з намісного, додаткового, празничного, апостольського, пророчого ярусів та орнаментованих пределл.

Намісний ряд (зліва) — св. Миколай, Архістратиг Михаїл (дияконські двері), Богородиця з Дитям, Царські врата із зображеннями чотирьох Євангелістів із символами, на одвірках (ліворуч — цілофігурна постань св. Василя Великого, праворуч — св. Іоана Золотоустого), Христос, Архангел Гавриїл (дияконські двері), храмова ікона Воскресіння Господне (іл. 5).

В різьблених картушах над св. Миколаєм ікона з одним із чудес святого — Буря на морі, поруч (над дияконськими дверима) — Жінки мироносиці біля Гробу Господнього, над Богородицею — Зустріч Марії і Єлисавети, над Христом — Увірування Томи, поруч (над дияконськими дверима) — Зцілення сліпого, над храмовою іконою — Христос у Никодима.

Над Царськими вратами — Нерукотворний образ (плат Вероніки). Обабіч якого празники (зліва до центру): Різдво Марії, Введення в храм, Благовіщення, Різдво Христове, Стрітєння, Богоявлен-

Іл. 5. Царські врата. Фото О. Семчишин-Гузнер. 2016 р.

Іл. 6. Фрагмент Апостольного ряду іконостаса. Фото О. Семчишин-Гузнер. 2016 р.

ня; (справа від центру) — В'їзд в Єрусалим, Воскресіння, Вознесіння, Зішестя Святого Духа, Преображення, Успіння Богородиці.

Апостоли (в ріст) (іл. 6) по дві постаті на одній основі з арочним завершенням (зліва до центру) — Филип і Варфоломій (?), Андрій (?) і Матей, Марко і Петро; (справа від центру) — Павло і Лука, Іоан та Яків, Симон і Тома.

Пророки (плечове зображення) у круглих картушах (зліва до центру) — Авакум, Даниїл, Ізекїїл, Єрмія, Мойсей, Аарон; (справа від центру) — Давид, Соломон, Ісайя, Ілля, Єлісей, Йона.

На два яруси (пророчий та апостольний) — центральна ікона Христос Пантократор під якою — Тайна вечера. Центральна вісь підкреслена різьбленим ажурним завершенням з круглим картушем у якому — Богородиця Втілення. Завершує конструкцію — Розп'яття.

У храмі від середини ХІХ ст. був якийсь іконостас, відомостей про нього немає, однак його було розібрано й продано в процесі оновлювальних робіт у 1899—1900 рр. [2, арк. 52 зв.; 6, с. 84].

Бічний вітвар Богородиці (у лівій наві) (іл. 7, 8). Проект — Ю. Макаревича. Автор ікон — Ю. Макаревич. Різьба, золочення — І. Долгий. Орієнтовно виконано 1901 р. У звітах пожертв за 1900 р. зазначено, що кошти на вітваря Пресвятої Диви Марії збирались окремо [7, с. 6].

Вітвар має вигляд складної архітектурної конструкції з підкресленою центральною вертикаллю. У багате різьблене обрамлення вкомпоновано 9 ікон: велика ікона Страждальної Богоматері у центрі, обабіч одна над одною по три невеличкі ікони: зліва (знизу вверху) — Втеча до Єгипту, Стрітення Господне, Христос навчає в храмі; справа (зверху вниз) — Дорога на Голгофу, Розп'яття, Зняття з хреста. Під іконою Богородиці — Покладення до гробу. У завершенні — в круглому картуші — Коронування Богородиці.

Порівнюючи вітвар на світліні з 1902—1903 рр.⁸, тобто відразу ж після його встановлення, із його сучасним виглядом помічаємо втрати, які торкнулись ажурної різьби у верхніх партіях (рослинні елементи з акантовим листям, що повторюються і в завершенні іконостаса). Також під іконою Богородиці містився живописний напис церковнослов'янською: «Всѣхъ Скорбящихъ Радость», що нині відсутній.

Бічний вітвар Ісуса Христа (у правій наві) (іл. 9). Проект — Ю. Макаревича. Різьба — І. Долгий. Ікони — Ю. Макаревич. Виконано орієнтовно весна — початок літа 1902 р. У записах о. В. Фацієвича зазначено: «16.04.1902 р. Макаревичу за 6 образів До Христового Престола (виплачено. — О. С.-Г.) 50 (300) злр. Додано 100 злр. — дня 2.05.1902 р. за 7 (сьомий. — О. С.-Г.) образ Крещення Руси» [2, арк. 55 зв.].

⁸ Світлина із фототеки НМЛ.

Вівтар, подібно як і в лівій наві, вирішений як архітектурна конструкція у якій поєднано різьбу й живопис, але з одним центральним полем. У нього запомпоновано — велике різьблене Розп'яття з шістьма невеличкими круглими іконами із зображеннями Святих Тайн, ікона Хрещення, із зображенням першої з семи Святих Тайн, вміщена в окремому картуші під Розп'яттям й передає історію Хрещення Київської Русі Володимиром Великим (іл. 10).

Вівтар св. Миколая (на північній стіні). Проект — Ю. Макаревича. Різьба — І. Долгий. Золотив — В. Волошинський. Ікони — Ю. Макаревич. Різьбярські й золотарські роботи виконано 1899—1900 рр., а над іконами Ю. Макаревич працював впродовж 1902 р. [2, арк. 56, 86—87].

Конструкція вівтаря підпорядкована місцю його розташування у центрі північної стіни й є виразно горизонтальною. Різьблені елементи — колони, голівки ангелів, акантові завитки — такі ж як у іконостасі. На відміну від поколінної ікони св. Миколая на золоченому орнаментованому тлі у Намісному ряді, ікона у вівтарі передає цілофігурну постать на тлі краєвиду. Обабіч центральної ікони Святого — по дві ікони із чудесами: Історія з трьома сестрами, Буря на морі, св. Миколай являється торговцеві у сні, Визволення з темниці трьох воевод.

Вівтар св. Івана Хрестителя (на південній стіні). Проект — Ю. Макаревича. Різьба і золочення — Теодозій Комісарчук. Ікони — Ю. Макаревич. Різьблення, золочення орієнтовно 1901—1902 рр., подібно як і ікони. У о. В. Фацієвича без зазначення року згадано: «п. Комісарчук згоджений на різьбу бочного Престолу І. Хр. за золочення з свого матеріалу після плану п. Макаревича за 1100 злр.» [2, арк. 81]. Про Т. Комісарчука, різьбляра з Станіслава гарно відгукувався о. В. Фацієвич й навіть радив на сторінках єпархіального Вістника як фахівця для церков цілої дієцезії [9, с. 75]. 1901 р. Комісарчук також переробляв, поправляв храмові сповідальниці та амвон [2, арк. 35 зв.].

Вівтар св. Ів. Хрестителя розташований якраз навпроти вівтаря св. Миколая й повторює його конструкцію. Центральна ікона — Іван Хреститель (цілофігурна постать на тлі пустельного краєвиду), обабіч по дві ікони — Благовіщення Захарія, Богоявлення, Різво І. Хрестителя, Усікновення.

Іл. 7. Бічний вівтар Богородиці. Фото поч. ХХ ст. Фото-тека НМЛ

Іл. 8. Бічний вівтар Богородиці. Фото О. Семчишин-Гузнер. 2016 р.

Іл. 9. Бічний вітвар Ісуса Христа. Фото О. Семчишин-Гузнер. 2016 р.

Іл. 10. Хрещення Русі. Бічний вітвар Ісуса Христа. Фото О. Семчишин-Гузнер. 2016 р.

Головний вітвар з балдахіном вимагав особливої уваги. У записках о. В. Фацієвича можна відстежити, що його насамперед потрібно було демонтувати й переставити глибше до стіни святилища, таким чином відкривши простір для монтажу іконостаса, й лише згодом проводити оновлювальні роботи різного характеру — столярські, різьбярські та золочення. Розбирали вітвар ще 1899 р., у той же час над ним працював столяр Николук (?), постаті ангелів зміщували різьбярі, зокрема І. Долгий, можливо також В. Волошинський та Ващинський.

Поліхромію собору за власним проектом реалізував Ю. Макаревич від кінця 1898 до кінця 1903 рр. Як вже згадувалось влітку 1899—1900 рр. у роботах йому допомагали Ю. Крупський та М. Сосенко,

однак, що саме їм було доручено, нині з упевненістю сказати складно. В. Грабовецький та інші взагалі не згадують про Ю. Крупського, а він був добрим факхівцем, насамперед у змалюванні орнаментів⁹. Припускаючи про працю М. Сосенка В. Грабовецький, як і його послідовники пишуть, що він виконував, зокрема предели іконостаса, а також допомагав у розписах, що є логічним, але без документального підтвердження. Оскільки у архівних документах не зустрічається прізвище А. Манастирського, а також зважаючи на той факт, що на кінець XIX ст. він щойно закінчив Художньо-промислову школу у Львові, можемо спростувати поширену інформацію що цей художник виступає навіть не помічником Ю. Макаревича, а автором іконостаса Катедрального собору [16, с. 42—44, 48; 13, с. 224; 20, с. 32].

Певне уявлення про розписи початку XX ст. можна скласти, опираючись на одинокі світлини з 1902 р.¹⁰ та фрагменти із записів о. В. Фацієвича. Так, влітку 1898 р. Ю. Макаревичу виплачено першу рату на роботу над розписами, які він розпочав від Святилища, а наприкінці 1902 р. вже працював біля хорів і, як читаємо у о. В. Фацієвича, виконував Страшний Суд, що його завершив до кінця 1903 р. [2, арк. 55 зв., 56, 56 зв.]. У сучасних розписах сцена Страшного Суду відсутня.

На світлині, яка фіксує вид на іконостас, частково захоплено розпис арки й склепіння Святилища та, фрагментарно, перехід до бокових нав. Але навіть такий мінімум візуальної інформації зорієнтовує нас в абсолютно відмінному від сучасного вирішенні поліхромії. В арці над іконостасом було змальовано шість крилатих ангельських голівок, над якими в судільній смузї аркової дуги текст великого славослів'я церковнослов'янською мовою «Слава во вишніх Богу, і на землі мир, в чело́вічих благословіння. Хвалим тя, благословим тя, кляняємтися». У склепінні цієї арки — орнамент виноградної лози. Склепіння Святилища вирішене у вигляді зоряного неба із чотирма крилатими голівками ангелів у центрі. У дугу арки вглибині Святилища інший напис також церковнослов'янською: «Христу Твоєму поклоняємось Владико і Святеє Воскресеніє твоє славимо». Розписи Святилища, відпо-

⁹ Він 1907—1910 рр. допомагав М. Сосенкові у розписах церкви Архангела Михаїла у Підберізцях, працюючи саме над орнаментальними композиціями.

¹⁰ Світлина з фототеки НМЛ.

відно до давньої християнської традиції, тісно пов'язані з Св. Літургією й передавали образ хвали відданої Богу через небесні сили. Зображення херувимів виходять також поза межі Святилища, їх помітно на фото, на трикутних площинах над боковими арками храму, у склепіннях яких по краю легкий орнамент з окремих рослинних елементів, у центрі — суцільна орнаментальна смуга. Наскільки дозволяє зображення на старій світлині написи церковнослов'янською (але їх відчитати не вдається через ракурс фото), також перейшли від вівтаря у головну наву собору на площину фризу над арками. У розписах також були присутні й зображення постатей святих, з боків біля арки над іконостасом, та на східних простінках бокових арок. На ще одному фото з вівтаря Богородиці, що ним проілюстровано статтю у збірнику про Станіславівщину, видно живописний напис в арці над архітектурною конструкцією [18, с. 106]. Тобто, навіть такі уривчасті візуальні дані свідчать про те, що розписи становили цілість з іконостасом та вівтарями, живопис гармонійно поєднувався з різьбою й за стилістикою поліхромія справді мала багато спільного з поступово поширюваною в українському монументальному мистецтві стилістикою сецесії, де знаходили місце й гнучкі рослинні орнаменти й декоративно вирішені зображення ангельських хорів.

Стосовно ікон іконостаса та вівтарів, то варто звернути увагу на те, що недаремно о. В. Фацієвич пояснюючи вибір на користь Ю. Макаревича для оновлення храму згадував про його працю над Богородчанським іконостасом [5, с. 111]. Ця визначна пам'ятка українського сакрального мистецтва доби бароко, добре знана митцеві, слугувала для нього, у певних моментах, джерелом творчих інтерпретацій. Подібність помітна у іконі Христа Пантократора, у зображенні творців Св. Літургії на одвірках Царських врат, у сценах додаткового яруса — Зустріч Марії та Єлизавети, Христос у Никодима, в окремих празничних іконах тощо. А бічний Вівтар Ісуса Христа вирішений із Святими Тайнами, подібно, як храмова ікона Воздвиження Чесного Хреста, з тою відміною, що Ю. Макаревич намагався наблизити зображення до простого люду, сміливо подавши персонажів Миропомазання, Подружжя, Покаяння, Хрещення у характерному національному вбранні.

Наповнення храму у концепції Ю. Макаревича можна розглядати як одну з перших спроб поверну-

ти до давньої української традиції оздоблення церков, своєрідне шукання співзвуччя з духом церкви на порозі нового століття.

На думку В. Фацієвича й за оцінкою представника урядової комісії, «Оновлення катедри переведено в стиль бізантійським з застосуванням до нової сецесії, а цілість випадку дуже щастливо. Делегат Віденської центральної комісії для старожитностей і штуки коли нарочно для оглядання прибув до катедри виразився з усякою похвалою і признательністю о совершенном великом ділі а каждый, кто разуміється на штуці признати мусить, що такого мальованя не знайти в Галичині» [1, арк. 14].

У характеристиці ж представника молодшого покоління українських митців-монументалістів Д. Горняткевича, який висловлює щире захоплення Ю. Макаревичем і як людиною, і як художником з часової перспективи, є більш об'єктивна оцінка: «Зате мушу висунути деяке застереження щодо оригінальної «української» поліхромії Макаревича. Маю тут на увазі його розпись станіславівської катедри. Вона замало звязана з нашою мистецькою традицією, замало віє від неї чаром візантійщини. То все ж таки Макаревич старався дати таку стінопись, яка на його думку найбільше відповідала б духові нашої церкви. Сьогодні бачить наш інтелігентний загаль крадці мистецькі зразки (Холодний, Сосенко, Буцманюк у своїх творах) і привик ставитися з більшими вимогами до артиста, але тоді — перед 40 роками, поліхромія Макаревича мусіла здобути собі признання» [14, с. 159].

Собор Святого Воскресіння в Івано-Франківську вважається однією з найдавніших сакральних споруд міста. Мистецькі зміни внутрішнього простору храму на зламі ХІХ—ХХ ст., його окрема яскрава сторінка, у якій переплелися імена більш чи менш знаних художників, різьбярів, золотників, представників греко-католицької церкви нової єпархії. Складне завдання — надати інтер'єру колишнього єзуїтського костелу переконливого цілісного виразу, притаманного українській церкві східного обряду, яке постало перед Ю. Макаревичем як автором загального проекту, з огляду на труднощі, було вирішене достойно. Незважаючи на спірні думки, стилістичне вирішення простору храму — це перша впевнена спроба нового часу, за якою стоїть глибоке усвідомлення унікальності українського сакрального

мистецтва, що віками органічно поєднувало в собі риси візантійські й європейські. Праця над розписами, зокрема, стала поштовхом до зацікавлення монументальним церковним мистецтвом М. Сосенком, майбутнім творцем модерних поліхромій й іконостасів. Достовірне висвітлення історії оновлення внутрішнього простору Катедрального собору Святого Воскресіння окреслює подальші перспективи дослідження, серед яких: аналіз індивідуальних творчих рис різьбярів, розширення інформації щодо діяльності ТРРШ, залучення храму до аналізу проблеми формування нового національного стилістичного виразу церковного простору перших десятиліть ХХ століття.

- Відділ рукописів НБ ім. В. Стефанина НАН України. — Ф. 191 (Фацієвич В.). — Од. зб. 1. — П. 1. — 17 арк. Життєписи представників Станіславівської капітули єпископа Пелеша Юліана, митрополита Куїловського Юліана і архипресвітера Фацієвича Василя. 1889—1896. Станіслав (рукопис, укр.).
- Відділ рукописів НБ ім. В. Стефанина НАН України. — Ф. 191 (Фацієвич В.). — Од. зб. 10. — П. 3. — 97 арк. Рахунки видатків на реставрацію катедральної церкви в Станиславі, ведені В. Фацієвичем (рукопис, укр.).
- Вѣсникъ Станиславѳвской Епархіи зъ р. 1891. — Станисловѳвъ, 1891. — Ч. VI. — С. 127—128.
- Вѣсникъ Станиславѳвской Епархіи зъ р. 1893. — Станисловѳвъ, 1893. — Ч. XI. — С. 129—130.
- Вѣсникъ Станиславѳвской Епархіи зъ р. 1898. — Станисловѳвъ, 1898. — Ч. V. — С. 43. — Ч. 12. — С. 110, 111—112.
- Вѣсникъ Станиславѳвской Епархіи зъ р. 1899. — Станисловѳвъ, 1899. — Ч. IX. — С. 83—85.
- Вѣсникъ Станиславѳвской Епархіи зъ р. 1900. — Станисловѳвъ, 1900. — Ч. I—II. — С. 6.
- Вѣсникъ Станиславѳвской Епархіи зъ р. 1901. — Станисловѳвъ, 1901. — Ч. VI. — С. 62—66.
- Вѣсникъ Станиславѳвской Епархіи зъ р. 1902. — Станисловѳвъ, 1902. — Ч. VIII. — С. 75.
- Вѣсникъ Станиславѳвской Епархіи зъ р. 1904. — Станисловѳвъ, 1904. — Ч. XI. — С. 139—141.
- Выстава руской штуки // Діло. — 1898. — Ч. 237. — С. 1.
- Волошин Л. Модест Сосенко — митець українського модерну (Роки студій: Краків, Мюнхен, Париж) / Любов Волошин // Записки НТШ / ред. О. Купчинський ; редкол. Т. Кара-Васильєва, О. Купчинський, Л. Міляєва, В. Овсійчук та ін. — Львів : Наукове т-во ім. Шевченка у Львові, 2004. — Т. ССXLVIII: Праці Комісії образотворчого та ужиткового мистецтва. — С. 191—210.
- Герій О. Українське церковне мистецтво: 1880—1920 рр. Західний регіон / Оксана Герій, Андрій Туркевич-Кілимашевський, Ірина Кодлубай та ін. — Львів : Українські технології, 2012. — Т. I. — 392 с. : іл.
- Горняткевич Д. Макаревич і Вичулковський / Дем'ян Горняткевич // Дзвони (літературно-науковий місячник). — Львів, 1938. — Ч. 4—5. — С. 156—163.
- Горняткевич Д. Станіславівські образотворчі мистеці / Дем'ян Горняткевич // Альманах Станіславівської землі. Збірник матеріалів до історії Станіслава і Станіславщини. — Нью-Йорк ; Торонто ; Мюнхен, 1975. — С. 536—543.
- Грабовецький В. Сторінки Літопису Івано-Франківського Катедрального Собору Святого Воскресіння / Володимир Грабовецький. — Івано-Франківськ : Нова Зоря, 1999. — 80 с.
- Делятинський Р. Історія Станіславівської Єпархії (1885—1900) / Руслан Делятинський. — Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2001. — 57 с.
- Ісаїв П. Історія міста Станіслава / Петро Ісаїв // Альманах Станіславівської землі. Збірник матеріалів до історії Станіслава і Станіславщини. — Т. 1. — Нью-Йорк ; Торонто ; Мюнхен, 1975. — С. 32—103.
- Макаревич Юліуш // Словник художників України. — Київ : Головна редакція УРЕ, 1973. — С. 139.
- Маланюк Т. Сакральна архітектура м. Івано-Франківськ: стан і перспективи використання / Тарас Маланюк // Карпати: людина, етнос, цивілізація. — 2014. — Вип. 5. — С. 31—37.
- Назарко І. о. Київські і галицькі митрополити. Біографічні нариси (1590—1960) / Іриной Назарко. — Рим, 1962. — 269 с.
- Семчишин-Гузнер О. Спадщина Модеста Сосенка в ділянці новітнього сакрального мистецтва / Олеся Семчишин-Гузнер // Записки НТШ / ред. О. Купчинський, Т. Геврик, Т. Кара-Васильєва, С. Король та ін. — Львів : Наукове т-во ім. Шевченка у Львові, 2011. — Т. ССLXI: Праці Комісії образотворчого та ужиткового мистецтва. — С. 302—324.
- Устиянович К. Мальоване руской катедры въ Станиславѳвѣ / Корнило Устиянович // Діло. — 1898. — Ч. 126. — С. 1.
- Шематизмъ всечесного клира Епископської дієцезіи греко-католической Станиславѳвской на рокъ. 1898. — Львовъ : Типография Ставропіг. Ин-та, 1898; Станіславів : накладом Єп. Орд. з печатни І. Данкевича. — С. XII.
- Фацієвич В. Мѣсто Станиславѳвъ и Єго церкви / Василій Фацієвич // Шематизмъ Всего клира греко-католической Епархіи Станиславѳвской на рокъ Божій 1903. — Станіславѳвъ : Накладомъ клира епархіального, 1903. — С. XVII—XX.
- Betlej Andrzej. Dawny kościół p. w. Niepokalanego Pożycia Najśw. Panny Marii i Św. Alojzego Conzagi (obecnie cerkiew katedralna p. w. Zmartwychwstania Pańskie-

- go) oraz kolegium Jezuitów w Stanisławowie / Betlej Andrzej // Kościoły i klasztory rzymskokatolickie dawnego województwa ruskiego. — Kraków, 2006. — Т. 14. — S. 359—368.
27. Słownik artystów Polskich i obcych w Polsce działających (zmarłych przed 1966 r.). Malarze, rzeźbiarze, graficy / pod red. Jolanty Maurin Białostockiej i Janusza Derwojeda. — Т. IV: Kl—La. — Wrocław ; Warszawa ; Kraków ; Gdańsk ; Łódź : Wyd. Polskiej Akademii nauk, 1986. — S. 277—279.
28. Słownik artystów Polskich i obcych w Polsce działających (zmarłych przed 1966 r.). Malarze, rzeźbiarze, graficy / pod red. Janusza Derwojeda. — Т. V: Le—M. — Warszawa : Wydawnictwo Krag, 1993. — S. 251—253.
29. Szarlowki A. Stanisławow i powiat Stanisławowski pod względem historycznym i geograficzno-statystycznym / Szarlowki A. — Stanisławow, 1887. — S. 219—220.
30. Кам'янський П. Утворення Станіславівської греко-католицької єпархії та відкриття Катедрального собору Святого Воскресіння. — 2003. — С. 141—147. *dspace.nbuv.gov.ua/.../31—Kamyanskiu.pdf?...*

Olesya Semchyshyn-Huzner

THE HISTORY UPDATE
OF THE INTERNAL SPACE
OF HOLY RESURRECTION CATHEDRAL
IN IVANO-FRANKIVSK (STANISLAV)
(1897—1904)

The research is dedicated to the little known page of history of the Cathedral in Stanislav, namely the artistic solution of the internal space of the former Jesuit church from the time of its

appointment as the main temple newly created diocese of Stanislav. The contributions of each first three diocese bishops are traced, Bishop Ordinariate in the case of updating the church according to the Eastern rite. On the basis of archival sources revealed the names of the carpenters, carvers and artists who worked on the altars, iconostasis, paintings of the Cathedral, as well as timing of major works.

Keywords: Holy Resurrection Cathedral, Stanislav, Bishop Ordinariate, update, iconostasis, paintings, carving.

Олеся Семчишин-Гузнер

ИСТОРИЯ ОБНОВЛЕНИЯ
ВНУТРЕННЕГО ПРОСТРАНСТВА
КАФЕДРАЛЬНОГО СОБОРА
СВЯТОГО ВОСКРЕСЕНИЯ
В ИВАНО-ФРАНКОВСКЕ (СТАНИСЛАВЕ)
(1897—1904 ГГ.)

Исследование посвящено малоизвестной странице истории Кафедрального собора в Станиславе, а именно художественному решению внутреннего пространства бывшего иезуитского костела от времени его назначения главным храмом новосозданной Станиславской епархии. Прослеживается вклад каждого из трёх первых епископов епархии, Епископского Ординариата в деле обновления храма в соответствии с восточным обрядом. На основе архивных источников выяснено имена столяров, резчиков, художников, работавших над алтарями, иконостасом, росписями собора, а также сроки выполнения основных работ.

Ключевые слова: Кафедральный собор Святого Воскресения, Станислав, Епископский Ординариат, обновление, иконостас, росписи, резьба.